

UREDBA O ZAŠTITI PARKA PRIRODE GOLIJIA

(„Sl. glasnik RS”, br. 45/2001 i 47/2009)

Član 1

Područje planina Golije i Radočela stavlja se pod zaštitu kao Park prirode pod imenom „Golija” i svrstava u I kategoriju zaštite kao prirodno dobro od izuzetnog značaja (u daljem tekstu: Park prirode Golija).

Član 2

Park prirode Golija stavlja se pod zaštitu radi očuvanja vrednosti i poboljšanja stanja: šuma, predstavljenih prostranim, kvalitetnim, raznovrsnim i u drugom pogledu značajnim šumskim ekosistemima; obeležja predela, sadržanih u izvanrednoj lepoti, raznovrsnosti i dinamici pejzaža; kulturnih dobara i njihove okoline, među kojima su manastir Studenica spomenik kulture upisan u listu svetske kulturne baštine i manastir Gradac od izuzetnog nacionalnog značaja, kao i drugi brojni objekti kulturno-istorijskih vrednosti; trajnosti i kvaliteta osnovnih prirodnih resursa (vode, zemljište i biljni pokrivač), uključujući i prostor kao urbanistički resurs; biološke raznovrsnosti zasnovane na velikom broju vrsta biljaka i životinja i njihovih zajednica i prisustvu retkih, endemičnih i reliktnih vrsta; geo-nasleđa, predstavljenog neobičnim i atraktivnim oblicima reljefa i brojnim vodnim objektima i pojavama u vidu izvora planinskih vodotoka i tresavskih jezera.

Član 3

Park prirode Golija obuhvata delove područja opština Ivanjica, Kraljevo, Raška, Novi Pazar i Sjenica, ukupne površine 75.183,00 ha i to u 27.306,00 ha državnoj, a 47.877,00 ha u privatnoj svojini: na području opštine Ivanjica 41.306,00 ha i to 17.086,00 ha u državnoj, a 24.669,00 ha u privatnoj svojini, na katastarskim opštinama Brusnik, Vionica, Vrmbaje, Vučak, Gleđica, Gradac, Dajići, Dobri Do, Koritnik, Kumanica i Čečina, Bratljevo, Medovina i Smiljevac; na području opštine Kraljevo 12.049,00 ha i to 2.845,00 ha u državnoj, a 9.204,00 ha u privatnoj svojini, na katastarskim opštinama Brezova, Bzovik, Vrh, Dolac, Draževići, Mitići, Ušće, Reka, Rudno, Zasad, Orlja Glava i Savovo; na području opštine Raška 12.623,00 ha i to 4.616,00 ha u državnoj, a 8.007,00 ha u privatnoj svojini na katastarskim opštinama Binići, Boroviće, Gradac, Kruševica i Plešan; na području opštine Novi Pazar 5.891,00 ha i to 1.768,00 ha u državnoj, a 4.123,00 ha u privatnoj svojini, na katastarskim opštinama Dramiće, Kuzmičevo, Muhovo, Rast i Radaljica; i na području opštine Sjenica 2.865,00 ha i to 991,00 ha u državnoj, a 1.874,00 ha u privatnoj svojini na katastarskoj opštini Šare.

Opis granica Parka prirode Golija sa grafičkim prikazom odštampan je uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo.

Član 4

Na području Parka prirode Golija ustanovljava se režim zaštite I stepena, površine od 553,80 ha, režim zaštite II stepena, površine 3.883,10 ha i režim zaštite III stepena, površine 70.746,10 ha.

Režim zaštite I stepena obuhvata sledeće lokalitete:

- 1) „Ispod Jankovog kamena”, površine 60,80 ha i obuhvata odseke a, b, i Rz u 15. i 16. odeljenju G.J. „Golija”;
- 2) „Pašina česma”, površine 0,20 ha i obuhvata 52. odeljenje, G.J. „Golija”;
- 3) „Karalići”, površine 34,00 ha i obuhvata 20. odeljenje, G.J. „Golija”;
- 4) „Vodica”, površine 63,60 ha i obuhvata 32. odeljenje, G.J. „Golija”;
- 5) „Tresava na belim vodama”, površine 15,20 ha u odeljenju 41, G.J. „Dajičke planine”;
- 6) „Dajičko jezero”, površine 1,00 ha i obuhvata odseke 2. i 3. odeljenja 16, G.J. „Dajičke planine”;
- 7) „Palež”, površine 38,00 ha i obuhvata 23. odeljenje, G.J. „Dajičke planine”;
- 8) „Isposnice”, površine 20,50 ha i obuhvata odseke r 50. i 51. odeljenja G.J. „Gornja Studenica”;
- 9) „Košaninova jezera”, površine 26,80 ha i obuhvata 3. odeljenje G.J. „Crepuljnik”;
- 10) „Crepuljnik”, površine 65,80 ha i obuhvata odeljenja 19. i 20. G.J. „Crepuljnik”;
- 11) „Radočelo”, površine 44,00 ha i obuhvata 42. odeljenje, G.J. „Radočelo-Crepuljnik”;
- 12) „Izubra”, površine 66,10 ha i obuhvata odeljenja 1, 2, 3, 4, 7, 8, i 9, G.J. „Brusničke šume”;
- 13) „Plakaonica”, površine 24,80 ha i obuhvata odseke b, c, e i f odeljenja 6. G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 14) „Ravnine”, površine 32,40 ha i obuhvata 28. odeljenje, G.J. „Biser voda-Vranji krš-Lisa-Borje”;
- 15) „Iznad ljutih livada”, površine 27,60 ha i obuhvata 34. odeljenje, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 16) „Crna reka”, površine 28,80 ha i obuhvata 59. i 60. odeljenje, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 17) „Radulovac”, površine 4,00 ha i obuhvata čistinu 5, 51. odeljenje, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 18) „Izvorište Crne reke”, površine 0,20 ha.

Režim zaštite II stepena obuhvata sledeće lokalitete:

- 1) „Jankov kamen”, površine 390,20 ha i obuhvata odeljenja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 18, 45. i 46, G.J. „Golija”;
- 2) „Bojovo brdo”, površine 133,95 ha i obuhvata odeljenja 47, 48. i 52, G.J. „Golija”;

- 3) „Jelića strugara”, površine 12,00 ha i obuhvata odsek a, odeljenja 53, G.J. „Golija”;
- 4) „Golijaska reka”, površine 851,00 ha i obuhvata odeljenja 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 38, 68, 69, 70, 71, 72 i 73, G.J. „Golija”;
- 5) „Međugorski potok”, površine 390,20 ha i obuhvata odeljenja 1, 2, 3, 4, 57, 58, 59 i 60, G.J. „Dajičke planine”;
- 6) „Bele vode”, površine 84,40 ha i obuhvata odeljenja 41. i 42, G.J. „Dajičke planine”;
- 7) „Dajići”, površine 55,80 ha i obuhvata odsek b u odeljenju 6, 16 i 17, G.J. „Dajičke planine”;
- 8) „Jelenovica”, površine 125,20 ha i obuhvata odeljenja 22, 23 i 24, G.J. „Dajičke planine”;
- 9) „Orlov kamen”, površine 132,35 ha i obuhvata odeljenja 10, 11. i 12, G.J. „Dajičke planine”;
- 10) „Gradina”, površine 226,70 ha i obuhvata odeljenja 46, 47, 48, 49, 50, 51. i 52, G.J. „Gornja Studenica”;
- 11) „Pod crepuljnikom”, površine 362,10 ha i obuhvata odeljenja 2b, 3a, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 25. i 26, G.J. „Crepuljnik”;
- 12) „Radočelo II”, površine 82,40 ha i obuhvata odeljenja 41. i 43, G.J. „Radočelo-Crepuljnik”;
- 13) „Brusničke šume”, površine 194,60 ha i obuhvata odeljenja 2, 4, 7, 8. i 9, G.J. „Brusničke šume”;
- 14) „Plakaonica II”, površine 86,80 ha i obuhvata odseke a i b, odeljenja 6. i 7, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 15) „Retko Bučje”, površine 134,80 ha i obuhvata odeljenja 26, 27, 30. i 31, G.J. „Biser voda-Vranji krš-Lisa-Borje”;
- 16) „Ugljare”, površine 52,80 ha i obuhvata odeljenja 7. i 8, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 17) „Ljute livade”, površine 282,00 ha i obuhvata odeljenja 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33. i 39, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 18) „Vlaški most”, površine 231,20 ha i obuhvata odeljenja 44, 45, 47, 57, 58, 59. i odsek b odeljenja 60, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 19) „Suvi breg”, površine 25,60 ha i obuhvata deo odeljenja 51, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”;
- 20) „Odvračenica”, površine 29,00 ha i obuhvata deo odeljenja 51, G.J. „Biser voda-Crni vrh-Radulovac”.

Ostali prostor zaštićenog dobra obuhvata režim zaštite III stepena.

Član 5

Na području Parka prirode Golija u režimu zaštite I stepena, zabranjuje se korišćenje prirodnih bogatstava i isključuju svi drugi oblici korišćenja prostora i aktivnosti osim naučnih istraživanja, kontrolisane edukacije i korišćenja postojećih službenih i javnih puteva.

Na području režima zaštite III stepena zabranjuje se:

- 1) izgradnja industrijskih, infrastrukturnih, hidrotehničkih i drugih objekata čiji rad i postojanje mogu izazvati nepovoljne promene kvaliteta zemljišta, voda, vazduha, živog sveta, lepote predela, kulturnih dobara i njihove okoline;
- 2) gradnja stambenih, ekonomskih pomoćnih objekata poljoprivrednih domaćinstava i vikend objekata izvan građevinskih područja utvrđenih posebnim planskim i urbanističkim dokumentima, odnosno gradnja objekata poljoprivrednih domaćinstava izvan postojećih građevinskih parcela do donošenja tih dokumenata;
- 3) eksploatacija mineralnih sirovina koja ne ispunjava uslove i mere zaštite životne sredine, prirodnih i kulturnih vrednosti, kao i uslove i mere zaštite i održivog korišćenja šuma, poljoprivrednog zemljišta i turističkih prostora, utvrđene u skladu sa zakonom;
- 4) razgradnja i drugi vidovi uništavanja objekata koji po arhitektonsko-građevinskim odlikama i vremenu nastanka i nameni predstavljaju spomenike narodnog graditeljstva;
- 5) uništavanje vrsta biljaka i životinja zaštićenih kao prirodne retkosti;
- 6) preoravanje zemljišta, krčenje i šuma i obavljanje drugih radnji na mestima i na način koji mogu izazvati procese jake i ekscenzivne vodne erozije i nepovoljne promene predela;
- 7) skladištenje, odlaganje i bacanje smeća i otpadnih materijala izvan mesta određenih za tu namenu, kao i neregulisano odlaganje stajskog đubreta;
- 8) rukovanje otrovnim hemijskim materijama i naftnim derivatima na način koji može prouzrokovati zagađivanje zemljišta i voda.

Na području režima zaštite II stepena, osim zabrana definisanih za prostor u režimu zaštite III stepena, zabranjuje se:

- 1) eksploatacija mineralnih sirovina, kao i korišćenje peska, šljunka, kamena i gline iz korita i obala vodotoka;
- 2) kaptiranje izvora i izgradnja brana;
- 3) ribolov;
- 4) lov, osim za potrebe održavanja zdravstvenog stanja i brojnosti divljači na prostoru Bojevog brda;
- 5) čista seča i krčenje šuma, kresanje lisnika i neplansko korišćenje drvne mase u odnosu na ciljeve i principe gazdovanja šumama;

6) sadnja, zasejavanje i naseljavanje vrsta biljaka i životinja stranih za prirodni živi svet ovog područja, osim već postojećih;

7) preoravanje prirodnih livada i pašnjaka;

8) prosecanje novih javnih puteva.

Na području Parka prirode Golija obezbeđuje se: zaštita i praćenje stanja biljnih i životinjskih vrsta, njihovih populacija i staništa; primena mera u gazdovanju šumama kojima se osigurava poboljšanje stanja i povećanje površina šumskih ekosistema, očuvanje reprezentativnih šumskih sastojina i florističke i faunističke raznovrsnosti; reintrodukcija i rekonzilijacija autohtonih vrsta i druge aktivnosti na očuvanju i unapređivanju stanja populacija ugroženih vrsta flore i faune; košenje livada i poboljšanja pašnjačkih površina; kontrolisano sakupljanje biljnih i životinjskih vrsta; kontrolisana ispaša na pašnjačkim površinama i uređenje pojila za stoku; korišćenje poljoprivrednog zemljišta i stočarstvo na ustaljen, tradicionalan način; uređenje i korišćenje prostora u skladu sa propisanim režimom zaštite na način kojim se omogućava očuvanje prirodnih vrednosti i spomenika kulture; uređenje, izgradnja i infrastrukturno opremanje prostora za potrebe turizma i rekreacije; obnavljanje i održavanje poljskih, šumskih i drugih puteva i objekata narodnog graditeljstva; uređenje sela i seoskih središta; uspostavljanje monitoringa; naučnoistraživački i obrazovni rad i prezentacija prirodnih i kulturnih vrednosti Parka prirode.

Član 6

Zaštita i razvoj Parka prirode Golija sprovodi se prema programu zaštite i razvoja (u daljem tekstu: Program).

Program sadrži: ciljeve i prioritetne zadatke i aktivnosti na sprovođenju režima zaštite iz člana 5. ove uredbe, naročito zadatke: u zaštiti šuma saglasno propisanim uslovima u gazdovanju po stepenima zaštite; retkih biljaka i njihovih zajednica; na zaštiti faune; u ustanovljavanju monitoringa; naučnoistraživačkih, kulturnih, vaspitno-obrazovnih i turističkih aktivnosti; na uspostavljanju i razvijanju saradnje sa lokalnim stanovništvom i drugim korisnicima prirodnog dobra; na prezentaciji i neophodnom opremanju područja za ostvarivanje navedenih aktivnosti i zadataka, sredstva potrebna za realizaciju ovog programa, kao i način njihovog obezbeđenja.

Program se donosi za period od pet godina, a ostvaruje se godišnjim programom koji sadrži zadatke i poslove koji se realizuju u tekućoj godini, dinamiku njihovog izvršavanja i visinu potrebnih sredstava.

Na Program, na koji su prethodno pribavljena mišljenja ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, urbanizma, nauke i kulture, saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine.

Član 7

O Parku prirode Golija stara se Javno preduzeće „Srbijašume” (u daljem tekstu: Preduzeće).

Član 8

Preduzeće u obavljanju poslova zaštite i razvoja Parka prirode Golija obezbeđuje sprovođenje Programa, propisanih režima zaštite i očuvanja prirodnog dobra, naučnoistraživačke, kulturne, vaspitno-obrazovne, informativno-propagandne i druge aktivnosti, donosi Program i godišnji program zaštite i razvoja.

Preduzeće podnosi izveštaj o ostvarivanju programa iz člana 5. ove uredbe do 15. decembra za tekuću godinu ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine.

Član 9

Preduzeće u obavljanju poslova zaštite i razvoja Parka prirode Golija obezbeđuje obeležavanje prirodnog dobra, unutrašnji red i čuvarsku službu u skladu sa aktom koji donosi uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

Aktom iz stava 1. ovog člana uređuju se pravila za sprovođenje režima zaštite i razvoja, a naročito: način i uslovi kretanja i boravka posetilaca, korišćenja rekreativnih i drugih javnih površina, postavljanja informativnih i drugih oznaka, mere zaštite prilikom obavljanja naučnih istraživanja i izvođenja istražnih radova, uslovi za obavljanje dozvoljenih delatnosti i posebne mere i ograničenja u sprovođenju režima zaštite.

Pravila određena aktom iz stava 1. ovog člana i druge neophodne informacije za sprovođenje režima zaštite Preduzeće je dužno da na pogodan način javno oglasi, tako da budu dostupna korisnicima i posetiocima.

Član 10

Sredstva za zaštitu i razvoj Parka prirode Golija obezbeđuju se iz prihoda ostvarenih obavljanjem delatnosti Preduzeća, iz sredstava u budžetu Republike i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Član 11

Program iz člana 6. ove uredbe Preduzeće će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe, a godišnji program u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Programa.

Do donošenja Programa Preduzeće može poslove zaštite obavljati prema privremenom programu zaštite i razvoja koji donosi u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Član 12

Planovi i programi uređenja prostora, šumske, lovne, vodoprivredne, poljoprivredne i druge osnove i programi koji obuhvataju zaštićeno područje usklađuju se sa Prostornim planom Republike Srbije, Programom i režimima zaštite utvrđenim ovom uredbom.

Za područje Parka prirode Golija donosi se odgovarajući prostorni plan u skladu sa zakonom.

Član 13

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OPIS GRANICA PARKA PRIRODE GOLIJA

Granica prirodnog dobra počinje od tačke u kojoj se dodiruju KO Tadenje (Kraljevo), KO Zarevo (Raška) i KO Kruševica (Raška). Odatle ide na jug spoljnom granicom sledećih katastarskih opština obuhvatajući ih: KO Gradac, KO Boroviće, KO Plešin (opština Raška), KO Dramiče, KO Kuzmičevo, KO Ras, KO Radalica, KO Muhovo (opština Novi Pazar), KO Šare (opština Sjenica), nastavlja dalje granicom KO Medovine (opština Ivanjica) do raskrsnice lokalnih puteva (725 m jugozapadno od trigonometra Kunjež 1.469 m n.v.). Od te tačke granica prirodnog dobra nastavlja na sever istočnom granicom lokalnog puta, presecajući tako KO Medovine sve do granice sa KO Erčage. Granica dalje nastavlja istočnim obodom ovog puta ka severu sve do uzvišenja Klik (trigonometar 1.284). Odatle granica nastavlja ka severu sekući KO Erčage, takođe istočnim obodom pomenutog puta, do Todorove kose odakle vododelnicom uzvišenja dolazi do trigonometra 1.329 i kote 1.371. Odatle ide vododelnicom do Karađorđevog šanca (trigonometar 1.389), Crnog kamena (kota 1.199), preko Jereminog krša (trigonometar 988) vododelnicom do početka makadamskog puta 275 m jugozapadno od manastira Kovilje. Dalje nastavlja zapadnom ivicom makadamskog puta u pravcu severoistoka do granice KO Gleđice (kod trigonometra 1.154), obuhvata ovu katastarsku opštinu njenom zapadnom granicom do granice KO Bratljevo (Bojovsko brdo - trigonometar 1.113), seče ovu katastarsku opštinu tako što ide istočnim obodom lokalnog puta do kote 1.085, skreće na severoistok do trigonometra 1.157 i do zajedničke tačke između KO Bratljevo, KO Kosovica i KO Kumanica. Granica prirodnog dobra nastavlja spoljnom granicom sledećih katastarskih opština obuhvatajući ih istovremeno: KO Kumanica, KO Dobri Do, KO Vrbajce (Ivanjica), KO Miliće (Kraljevo) duž toka reke Studenice sve do ušća Graičke reke. Odatle seče KO Orlja Glava tako što vododelnicom ide ka severoistoku do Ošlje brda (trigonometar 728) i dalje vododelnicom do kote 855, izohipsom 850 m n.v. do Bažalskih krševa, da bi kod Babinog groba skrenula ka severu do Bažalskih strana, a odatle do Gradine (trigonometar 1.152) i KO Savovo, seče ovu KO vododelnicom preko Belih stena i Savinog duba do ušća Savašnice, nastavlja tokom Studenice do zaštićene okoline manastira Studenica, obuhvata je u celini i nastavlja istočnom granicom KO Dolac, KO Vrh, KO Reka, KO Dražiniće (Kraljevo) i KO Kruševica (Raška) i dolazi do početne tačke.

